

MILJØ- OG FØDEVAREUDVALGET
REJSERAPPORT

FOLKETINGET

Tid: 7. – 11. marts 2016
Sted: Nederlandene og Spanien
Deltagere: Lea Wermelin (S), Karina Due (DF), Lise Bech (DF), Erling Bonnesen (V), Søren Egge Rasmussen (EL), Carsten Bach (LA), Christian Poll (ALT)
Ledsaget af: Lis Grønnegaard-Rasmussen og Tommy Jørgensen

1. Formål

Miljø- og Fødevareudvalget besøgte Nederlandene og Spanien den 7.-11. marts 2016. Emnerne for udvalgsrejsen var natur, miljø og GMO i landbruget samt cirkulær økonomi. Udvalget mødtes med virksomheder, organisationer og lokale politikere samt embedsmænd for at drøfte emnerne.

23. marts 2016

Ref. 16-000050-2

2. Væsentligste punkter fra besøget

Nederlandene

Den første del af turen gik til Nederlandene. Her blev udvalget briefet af ambassaden, Økonomi- og Landbrugsministeriet og Ministeriet for Infrastruktur om det nuværende nederlandske EU-formandskab på miljø- og landbrugsområdet, herunder om implementering af vandrammedirektivet og cirkulær økonomi.

I Nederlandene er målsætningen at implementere alle EU-regler på området, men ikke mere end nødvendigt. De vigtigste prioriteringer under det hollandske EU-formandskab er klimaforandringer, cirkulær økonomi herunder spild.

Holland har et meget produktivt og intensivt landbrug. Omlægningen af konventionelt landbrug til økologisk landbrug subsidieres ikke – kvaliteten og markedskræfterne skal sikre højere priser på økologiske varer.

Vandkvalitet har en høj prioritet i Holland. Vandkvaliteten er steget gennem de seneste 6-8 år, men selvom landet forsøger at efterleve EU's krav, er der stadig forbedringsmuligheder. Der er for højt indhold af nitrat og pesticider i vandet. EU tvivler på, at Nederlandene kan opfylde vandrammedirektivets 2027 målsætninger. Miljøministeren er mere positiv.

Vandets kvalitet har stor betydning for fiskebestanden. Målet er i 2027 at have forbedret forholdene for fiskebestandene til gavn for erhvervet og lystfiskeriet. Nogle af indsatsområderne er bearbejdning af flod og søbredderne, reduktion af næringsstoffer, algebekæmpelse så vandplanter trives og vokser igen. EU medfinansierer initiativerne for forbedret vandkvalitet.

Udvalget besøgte også Heineken, som samarbejder med myndighederne og et universitet i Waageningen om en grøn tilgang til at drive virksomhed. Målet for virksomheden er at være klimaneutral i bryggeri- og udbudskrav og at

satse på en bæredygtig udvikling og økonomi. Virksomheden roste samarbejdet med regering og myndigheder. Besøget på virksomheden illustrerede udvalgets generelle indtryk af, at der i Holland er en høj grad af samarbejde, tillid og konsensus blandt alle parter i forsøget på at finde fælles løsninger.

Udvalget besøgte desuden et stort naturområde, Oostvaardersplassen, for at drøfte, hvordan området bestyres og udvikles. Store fugletræk mellemlander her, og sjældne fuglearter slår sig ned. I 1968 var området havbund. Området ligger 4 meter under havoverfladen og udbygges stadig. Den oprindelige tanke var, at det skulle være et stort industriområde, men grundet den økonomiske situation blev det lavet til et stort naturområde på 40.000 hektar. Grågæs har været meget vigtige for området fra 80'erne, og der er blevet inddraget mere og mere landbrugsjord i naturreservatet. Der er mellem 50 og 60.000 gæs i området. De store græsædere, som var med til at forme det hollandske landskab før i tiden, er langsomt forsvundet. Man er derfor begyndt at reintroducere vilde heste, hjorte m.v. Området er et selvforvaltende naturområde og ligger op til et af mest intensivt dyrkede landbrugsområder i Europa. Der er et stort antal frivillige, der undervises i at lave rundvisninger i området.

Spanien

I Spanien havde udvalget særligt fokus på GMO, økologi og brug af pesticider. Udvalget mødtes med organisationer både for og imod brugen af GMO i landbruget, samt besøgte et økologisk landbrug og en gård, som dyrker genmodificeret majs. Der var også arrangeret møder med brancheorganisationen ANOVE og virksomheden Monsanto. Her var emnerne GMO-landbrug og innovation inden for plantedyrkning i Spanien og resten af Europa.

I Spanien mødtes udvalget med den lokale rådmænd Joaquín Olona Blasco med ansvar for landdistriktsudvikling og bæredygtighed for at drøfte landbrugs- og miljøpolitik i regionen Aragón. Blasco fortalte udvalget, at GMO-majs var meget udbredt i den selvstyrende region. Den landbrugsfaglige begrundelse for dyrkning af GMO-majs er bekæmpelse af majshalmmøllet. Insektet er ifølge Blasco meget skadeligt, og man kan undgå at benytte pesticider ved dyrkning af GMO-sorter. Spanien er et stort land med forskellige vækstbetingelser og klimatiske forskelle, som betinger, om det er bedst med konventionel dyrkning, GMO-afgrøder eller økologisk dyrkning. Ud over de faglige landbrugsmæssige argumenter er der mange følelser i diskussionen. Derfor er det kun GMO-majs, som er tilladt/godkendt i Spanien. Der er selvstyrende områder i Spanien, som ikke dyrker majs. I disse områder er det ifølge Blasco lettere at være imod GMO-majs.

Blasco fremførte, at der ikke er videnskabelig evidens, der skulle retfærdiggøre et forbud imod GMO majs. Transgene materialer er ikke sundhedsskadelige, problemstillingen handler alene om ejendomsret. De økologiske landbrug anvender ikke GMO, men det er svært at få en ordentlig

pris for den økologiske majs i forhold til den transgene. Blasco forklarede, at genetiske materialer kan krydsbestøves til andre områder ligesom konventionelle materialer også kan overføres til andre områder, f.eks. økologisk dyrkede områder.

Der var forskellig holdning til spørgsmålet om krydsbestøvning mellem konventionelle, GMO og økologiske materialer under besøgene i Aragónregionen. På det konventionelle landbrug, La Ramble, oplevede landmanden ikke problemer med krydsbestøvning, selvom naboen dyrkede genmajs 10 meter fra hans marker. Hans beslutning om at dyrke konventionel majs blev alene truffet ud fra en forretningstilgang, og han havde ikke problemer med majshalmøl.

Landmanden undrede sig i øvrigt over, at de europæiske lande har en mere restriktiv lovgivning over for GMO end landene uden for EU. Landene i både Nord- og Sydamerika samt Afrika har i højere grad lov til at dyrke genetiske afgrøder som soja, som det tilladt at importere til men ikke dyrke i Europa.

Under et frokostmøde fik udvalget en debat med repræsentanter fra de besøgte gårde, og med organisationer, der er hhv. for og imod GMO-dyrkning. Modstanderne fremhævede, at dyrkning af transgene afgrøder i 16 år ikke havde givet større udbytte, og der var ikke evidens for, at man brugte færre skadedyrsbekæmpende midler. Der blev efterlyst statistik til at afdække problemstillingen. Det blev fremført, at transgene afgrøder er skadelige for miljøet samt for det konventionelle og økologiske landbrug.

Formanden for sammenslutningen af majsproducenter oplyste omvendt, at landbruget var meget fornuftigt og producerede sunde produkter. Han fremhævede i stedet tilfælde af sygdom ved økologisk landbrug i f.eks. Tyskland og Danmark.

Alle deltagere i frokostdebatten var i øvrigt glade for at få mulighed til for første gang samlet at diskutere fordele og ulemper ved GMO.

Til spørgsmålet om bestøvningsrisiko ved GMO-dyrkning fra konventionelle eller økologiske marker var svaret, at der ingen problemer var, idet det kun er tilladt at dyrke GMO-majs i Europa, og da der ikke dyrkes økologiske majs, gav det ikke anledning til problemer med sameksistens. Ministeriet havde ikke kendskab til, at der skulle være problemer med kontaminering af økologisk produktion med GMO, hvilket den økologiske landmand havde fremhævet som årsag til at økologer kunne miste deres certificering.

Under møde på ambassaden med repræsentanter for brancheorganisationen ANOVE og virksomheden Monsanto fik udvalget lejlighed til at spørge ind til forskellige problemstillinger uden dog at få endegyldige svar på GMO-dyrkningens eventuelle påvirkning af miljøet.

Brancheorganisationen bemærkede, at Europa halter bagud med bæredygtig landbrugsproduktion pga. begrænset anvendelse af GMO i forhold til Afrika og Amerika, som bl.a. i udpræget grad dyrker genmodificeret soja.

Organisationen bemærkede, at opgørelser fra joint research center under Europa-Kommissionen viser, at genmodificeret majs bekæmper insektet majshalmmøl, og medfører til en væsentlig nedgang i brugen af skadedyrsbekæmpelse.